

**Infrațiunea de spălare a banilor
prevăzută în art. 23 din Legea nr.
656/2002**

PROFESOR:

AUTOR:

ANUL UNIVERSITAR 2008-2009

CUPRINS:

I. Cadrul general al reglementării.....	3
II. Autoritățile cu atribuții în aplicarea Legii nr. 656/2002.....	3
III. Concept.....	5
IV. Obiectul infracțiunii.....	5
V. Subiecții infracțiunii.....	6
VI. Conținutul constitutiv.....	7
VII. Forme. Modalități. Sancțiuni.....	10
BIBLIOGRAFIE.....	11

I. Cadrul general al reglementării

În legislația română, termenul de „spălare a banilor” a fost consacrat de dispozițiunile Legii nr. 21/1999, act normativ care se înscria, la timpul respectiv, în ampla acțiune de armonizare a legislației naționale cu legislația Uniunii Europene.

Legea nr.21/1999 a fost abrogată la data de 7 decembrie 2002, când Parlamentul României a adoptat Legea nr. 656 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor¹.

Legea nr. 656/2002 a fost modificată succesiv de-a lungul timpului de diferite legi și ordonanțe de urgență dintre care amintim: Legea nr. 39/2003 pentru prevenirea și combaterea criminalității organizate, Legea nr. 230/2005, Legea nr. 36/2006, ultima modificare adusă acestuia fiind prin O.U.G. nr. 53/2008².

Cadrul legislativ național privitor la prevenirea și sancționarea spălării banilor este completat de Hotărârea Guvernului nr. 479/2002 pentru aprobarea Regulamentului de Organizare și Funcționare a Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor și de Hotărârea Guvernului nr. 1078/2004 pentru modificarea Regulamentului menționat mai sus.

Pe plan european, cadrul general al reglementării cuprinde:

- Directiva nr. 2001/97 CE a Parlamentului European și a Consiliului Uniunii Europene din 2 decembrie 2001, care modifică Directiva nr. 91/308 din 10 iunie 1991 referitoare la prevenirea utilizării sistemului financiar pentru spălarea banilor;

- Directiva Parlamentului și a Consiliului European cu privire la prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor și al finanțării activităților teroriste, adoptată la 9 august 2005.

II. Autoritățile cu atribuții în aplicarea Legii nr. 656/2002

Pentru punerea în aplicare a dispozițiilor Legii nr. 656/2002, legiuitorul a dispus, potrivit art. 19, înființarea Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor, organ de specialitate cu personalitate juridică, aflat în subordinea Guvernului României.

Obiectul de activitate al acestui organism îl reprezintă activitatea de prevenire și combatere a spălării banilor și a finanțării actelor de terorism pe care le realizează prin două modalități specifice:

- *prima modalitate* se referă la faptul că Oficiul primește, analizează și prelucrează informațiile, pe care le primește de la entitățile raportoare prevăzute la art. 8 din Legea nr. 656/2002;

- *a doua modalitate* vizează obligația Oficiului de a sesiza de îndată Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, atunci când constată existența unor indicii temeinice de spălare a banilor sau de finanțare a actelor de terorism.

Sistemul instituțional cu atribuții în aplicarea prevederilor Legii nr. 656/2002 este constituit din:

¹ M. Of. nr. 904 din 12 decembrie 2002

² Publicată în M. Of. nr. 333 din 30 aprilie 2008

a) *instituția de implementare*, care este Oficiul Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor;

b) *instituții cu atribuții de aplicare a legii*: Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, parchetele de pe lângă Curțile de Apel sau de pe lângă tribunale, Direcția Națională Anticorupție, Ministerul Finanțelor Publice, Banca Națională a României, Curtea de Conturi a României, Serviciul Român de Informații, Garda Financiară etc.

c) *entitățile raportoare* sunt prevăzute de art. 8 din Legea nr.656/2002:

- băncile, sucursalele băncilor străine, instituțiile de credit și sucursalele din România ale instituțiilor de credit străine;

- instituțiile financiare cum sunt: fonduri de investiții, societăți de investiții, societăți de administrare a investițiilor, societăți de depozitare, de custodie, fonduri de pensii și alte asemenea fonduri, care îndeplinesc următoarele operațiuni: creditarea, incluzând creditul de consum, creditul ipotecar, factoringul, emiterea și administrarea unor mijloace de plată, cărți de credit, cecuri de călătorie și altele asemenea, tranzacții pe cont propriu sau în contul clienților prin intermediul instrumentelor pieței monetare, cecuri, ordine de plată, certificate de depozit, schimb valutar etc;

- societățile de asigurări și reasigurări, precum și sucursalele din România ale societăților de asigurări și reasigurări străine;

- agenții economici care desfășoară activități de jocuri de noroc, amanet, vânzări-cumpărări de obiecte de artă, metale și pietre prețioase, turism etc;

- auditorii, persoanele fizice și juridice care acordă consultanță fiscală, contabilă ori financiar-bancară;

- persoanele cu atribuții în procesul de privatizare;

- agenții imobiliare;

- casele de schimb valutar etc.

d) *instituții cu atribuții de control financiar și de supraveghere prudencială*: Banca Națională a României, Ministerul Finanțelor Publice, Curtea de Conturi a României, Comisia de Supraveghere a Asigurărilor, Comisia Națională a Valorilor Mobiliare.

III. Concept

Infraacțiunea de spălare a banilor este incriminată în art. 23 alin.(1) din Legea nr.656/2002 în trei variante:

Prima variantă, prevăzută de art. 23 alin.(1) lit. a), constă în „*schimbarea sau transferul de bunuri, cunoscând că provin din săvârșirea de infracțiuni, în scopul ascunderii sau a disimulării originii ilicite a acestor bunuri sau în scopul de a ajuta persoana care a săvârșit infracțiunea din care provin bunurile să se sustragă de la urmărire, judecată sau de la executarea pedepsei*”.

A doua variantă, prevăzută în art. 23 alin.(1) lit. b), constă în „*ascunderea sau disimularea adevăratei naturi a provenienței, a situării, a dispoziției, a circulației sau a proprietății bunurilor ori a drepturilor asupra acestora, cunoscând că bunurile provin din săvârșirea de infracțiuni*”.

A treia variantă, prevăzută în art. 23 alin.(1) lit. c), constă în „*dobândirea, deținerea sau folosirea de bunuri, cunoscând că acestea provin din săvârșirea de infracțiuni*”.

IV. Obiectul infracțiunii

Sunt susceptibile de a fi trase la răspundere penală pentru infracțiunea de spălare a banilor persoanele care spală orice fel de valori provenite din orice infracțiune.

Infracțiunea de spălare a banilor are un caracter corelativ, derivat, întrucât existența ei este condiționată de săvârșirea prealabilă a unei infracțiuni din care să provină bunul supus unei operații de spălare (este vorba de o infracțiune principală).

a) Obiectul juridic al infracțiunii de spălare a banilor îl reprezintă relațiile sociale de tip patrimonial, care se nasc și se dezvoltă în legătură cu normala circulație a valorilor în cadrul circuitelor financiare, bancare, de credit, și de afaceri, realizate prin intermediul instituțiilor și entităților menționate de Legea nr.656/2002 (art. 8).

Subliniem că valoarea socială ocrotită prin norma de incriminare o reprezintă derularea firească și legală a fluxurilor de bunuri și valori prin intermediul instituțiilor specializate împotriva acțiunilor ilicite de deturnare și subminare a acestora, ca urmare a injectării de valori provenite din infracțiuni³.

b) Obiectul juridic special al acestei infracțiuni mai cuprinde și relațiile sociale care se nasc și se dezvoltă în legătură cu activitatea justiției, faptele de ascundere a bunurilor provenite din infracțiune, împiedicând aflarea adevărului și înlăturarea justiției⁴.

c) Obiectul material al infracțiunii de spălare a banilor îl reprezintă bunurile rezultate din săvârșirea infracțiunii principale care sunt supuse actelor de spălare. În categoria bunurilor sunt cuprinse documentele și instrumentele de plată care sunt recunoscute pe piața financiară, bancară, de investiții și asigurări, care atestă proprietatea sau drepturi relative la proprietate.

V. Subiecții infracțiunii

a) Subiectul activ al infracțiunii de spălare a banilor poate fi orice persoană responsabilă penal, nefiind precizată vreo calitate specială a subiectului. Subiectul activ al infracțiunii de spălare a banilor poate fi și autor al infracțiunii principale, dar și o persoană specializată în spălarea banilor, care nu are nici o legătură cu infracțiunea principală.

b) Subiectul pasiv al infracțiunii de spălare a banilor este, în primul rând statul, ca titular al obligației de asigurare și garantare a unui climat de normalitate în ceea ce privește desfășurarea activității economico-financiare și de afaceri. Poate fi subiect pasiv orice persoană fizică sau juridică care este prejudiciată în urma săvârșirii acestei infracțiuni.

³ C. Voicu, Al. Boroi și colaboratorii, *Dreptul penal al afacerilor*, Ed. C.H.Beck, București, 2006, pag. 279

⁴ V. Dobrinou, *Drept penal. Partea specială*, vol. I, Ed. Lumina Lex, București, 2004, pag 385

VI. Conținutul constitutiv

A. Latura obiectivă

a) **Elementul material** al infracțiunii de spălare a banilor în prima variantă, prevăzută în art. 23 alin. (1) lit. a), constă în acțiunea de schimbare sau transfer de bunuri, cunoscând că acestea provin din săvârșirea de infracțiuni, în scopul ascunderii sau al disimulării originii ilicite a acestor bunuri sau în scopul de a ajuta persoana care a săvârșit infracțiunea din care provin bunurile să se sustragă de la urmărire, judecată sau de la executarea pedepsei⁵.

Acțiunea de schimbare de bunuri înseamnă transformarea unui bun sau a unei valori în alt bun sau în altă valoare. De exemplu, sumele de bani, exprimate în lei, rezultate din valorificarea unor bunuri introduse ilegal în țară, prin acte de contrabandă, sunt schimbate în mijloace de plată străine prin intermediul caselor de schimb valutar.

Schimbarea poate să se materializeze și în transformarea fizică a bunurilor prin supunerea acestora unor modificări susceptibile să le schimbe înfățișarea fizică, materială, fără a fi afectată valoarea intrinsecă, a obiectului (de exemplu, schimbarea culorii, seriei și numărului de înmatriculare a unui autoturism furat).

Transferul de bunuri desemnează acțiunea de transmitere a unui drept de proprietate sau a unor obligații de la o persoană la alta, respectiv, trecerea dintr-o stare sau dintr-o parte în alta a unei valori, a unui bun sau a unui drept. De exemplu, transferul unor sume de bani dintr-un cont în alt cont în cadrul aceleiași bănci sau de la bancă la o altă bancă. Sunt asimilate transferului de bunuri și actele de vânzare-cumpărare, donațiile, sponsorizările și actele de împrumut.

Acțiunile de schimbare și de transfer de bunuri se întregesc cu o cerință esențială și anume, să fie efectuate în scopul ascunderii sau al disimulării originii ilicite a acestor bunuri, precum și în scopul de a ajuta persoana care a săvârșit infracțiunea din care provin bunurile să se sustragă de la urmărire, judecată sau executarea pedepsei.

b) **Urmarea imediată.** În cazul variantei analizate, urmarea imediată constă în ascunderea sau disimularea originii ilegale a bunurilor care au fost schimbate sau transferate, precum și în tănuirea sau favorizarea persoanelor implicate în săvârșirea infracțiunilor din care provin bunurile ce fac obiectul infracțiunii de spălare de bani.

c) **Legătura de cauzalitate.** Infracțiunea de spălare a banilor subzistă atunci când există legătură de cauzalitate între acțiunea de schimbare sau transfer de bunuri rezultate din infracțiuni și urmarea imediată arătată mai sus⁶.

Elementul material al infracțiunii de spălare a banilor în a doua variantă, prevăzută de art. 23 alin. (1) lit. b), constă în acțiunea subiectului activ de ascundere sau disimulare a naturii reale a provenienței, situării, dispoziției, circulației sau a proprietății bunurilor sau a dreptului asupra acestora, cunoscând că aceste bunuri provin din săvârșirea de infracțiuni.

Acțiunea de ascundere sau disimulare, așa cum este definită în textul legii, desemnează ansamblul de fapte concrete prin care subiectul activ al infracțiunii de spălare a banilor încearcă să confere unui bun rezultat din săvârșirea uneia din

⁵ C. Voicu, Al. Boroi și colaboratorii, *Dreptul penal al afacerilor*, Ed. C.H.Beck, București, 2006, pag. 280

⁶ Idem, pag.281

infracțiunile arătate, aparența de legalitate, respectiv, faptul că bunul sau valoarea respectivă a fost dobândit în urma unor afaceri și operațiuni legale.

Deși textul de lege nu se referă la ascunderea unui bun, ci la ascunderea naturii reale a provenienței acestuia, exprimăm opinia că legiuitorul a avut în vedere și situațiile de ascundere a acestora de la vedere, astfel încât acestea să nu poată fi identificate (găsite), localizate și văzute efectiv.

Acțiunile de ascundere sau disimulare se referă, așadar, la:

- proveniența bunului (sursa, originea, geneza acestuia);
- situația bunului (cui aparține în realitate bunul, cine este proprietarul real);
- dispoziția bunului (locul unde se află efectiv bunul);
- circulația bunului (circuitul, traseele pe care le parcurge bunul);
- proprietarul bunului (persoana care l-a dobândit, care deține dreptul de proprietate asupra acestuia).

Acțiunile de ascundere sau disimulare se pot realiza în fapt prin întocmirea sau obținerea, de către subiectul activ al infracțiunii de spălare a banilor, de documente false privind proveniența, apartenența, dispoziția, circulația sau proprietatea bunului. Astfel, se întocmesc facturi false, documente de transport fictive, se constituie societăți comerciale fictive (firme paravan), se redactează acte de vânzare-cumpărare, donații sau împrumuturi fictive⁷.

Elementul material al infracțiunii de spălare a banilor în a treia variantă, prevăzută în art. 23 alin. (1) lit. c), constă în acțiunea subiectului activ de a dobândi, a deține sau a folosi bunuri, cunoscând că acestea provin din săvârșirea de infracțiuni.

Acțiunea de dobândire desemnează fapta unei persoane de a deține cu orice titlu un bun din categoria celor precizate de lege, cunoscând că acestea provin din săvârșirea de infracțiuni.

Deținerea sau folosirea desemnează fapta unei persoane de a se bucura de un bun, de a-l folosi, de a-l întrebuința, și de a-l exploata pe o perioadă determinată sau nedeterminată, temporar sau continuu, dacă acea persoană cunoaște că acel bun provine din săvârșirea unei din infracțiunile prevăzute de art. 23 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 656/2002.

În mod practic, ce face autorul infracțiunii de spălare a banilor, respectiv „spălătorul de bani”?

În primul rând, acesta primește (recepționează) sumele de bani cash provenite din săvârșirea de infracțiuni.

În al doilea rând, spălătorul de bani pune la punct o schemă de spălare a banilor, care, în cele mai frecvente cazuri, este structurată pe trei etape:

- prima etapă – plasarea – este cea în care sumele de bani obținute din activități ilicite sunt puse în circulație, sunt efectiv plasate în instituții din categoria celor prevăzute de art. 8 din Legea nr. 656/2002, respectiv: bănci, fonduri de investiții, societăți de asigurări etc.

În această primă etapă se realizează fărâmițarea fondurilor ilicite, adică împărțirea sumei totale în fracții mai mici de 10.000 euro (în echivalent lei) și apoi plasarea lor propriu-zisă.

- a doua etapă – sedimentarea – sau stratificarea, presupune separarea fondurilor ilegale de sursa lor. Acest lucru se realizează prin crearea unor tranzacții financiare sau

⁷ Ibidem, pag. 281

comerciale total sau parțial fictive, prin înființarea de societăți paravan. Spălătorul de bani întocmește documente de import-export fictive, pe baza cărora banii se transferă din locul inițial de plasare (bancă) ca plată pentru servicii sau operațiuni de export fictive, în altă bancă.

- a treia etapă – integrarea – presupune legitimizarea fondurilor provenite din săvârșirea de infracțiuni prin reintroducerea lor în circuitul legal financiar, bancar sau comercial.

Infracțiunea de spălare a banilor presupune un complex de activități, procedee, tehnici și metode dintre cele mai rafinate. Spălarea banilor încheie, practic, cercul infracțional, care începe cu săvârșirea uneia sau unora din infracțiunile prevăzute de lege, continuă cu obținerea produsului financiar (bani murdari) și se finalizează prin spălarea acestui produs, prin utilizarea unor procedee, tehnici și scheme mai simple (de exemplu, scoaterea fizică a banilor peste graniță) sau mai complexe (de exemplu, utilizarea circuitelor financiar-bancare).

B. Latura subiectivă a infracțiunii de spălare a banilor, în toate cele trei forme reglementate de art. 23 din Legea nr. 656/2002, constă în vinovăție sub forma *intenției directe*, întrucât subiectul activ îndeplinește acțiunile concrete (schimbarea, transferul, ascunderea, disimularea, dobândirea, posesia, utilizarea unui bun), cunoscând că bunurile provin din săvârșirea unei infracțiuni.

VII. Forme. Modalități. Sancțiuni

Actele pregătitoare, deși posibile, sunt lăsate în afara incriminării de către legiuitor. *Tentativa* la infracțiunea de spălare a banilor, indiferent de forma acesteia, se pedepsește.

Infracțiunea prevăzută în art. 23 se poate săvârși în mai multe modalități, respectiv, schimbarea sau transferul, ascunderea sau disimularea, dobândirea, deținerea sau folosirea, care prezintă variate modalități faptice.

Infracțiunea de spălare a banilor în primele trei forme [art. 23 alin. (1), lit. a), b), c) din Legea nr. 656/2002] se pedepsește cu închisoare de la 3 la 12 ani.

BIBLIOGRAFIE:

1. C. Voicu, Al. Boroi și colaboratorii, *Dreptul penal al afacerilor*, Ed. C.H.Beck, București, 2006

2. Al Ionaș, *Drept penal român. Partea specială*, vol. I, Ed. Romprint, Brașov, 2005

3. V. Dobrinoiu, *Drept penal. Partea specială*, vol. I, Ed. Lumina Lex, București, 2004